

ปัญหาและอุปสรรคของพนักงานคุมประพฤติ ในการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่อง ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (Covid-19)

Problems and obstacles of probation officers in community supervision during the pandemic of the coronavirus disease 2019 (Covid-19)

ปาริณา นกจันทร์¹ และ กฤษฎพงศ์ พุทธระกูล²

วันรับ: 14 ธันวาคม 2566 วันแก้ไข: 7 มกราคม 2567 ยอมรับ: 25 มกราคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนา
งานควบคุมและสอดส่อง เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการคุมประพฤติผู้ถูกคุมความ
ประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ และผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก
ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) และโรคระบาด
อื่นที่อาจจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษา
ค้นคว้าเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน โดยเลือก
แบบเจาะจงตามตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ประกอบไปด้วย ผู้บริหารส่วนกลาง
บุคลากรกรมคุมประพฤติ นักวิชาการด้านคุมประพฤติ อาสาสมัครภาคประชาชน และ
ภาคีภาคประชาชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล
เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา

¹ นักศึกษาปริญญาโท, หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม,
คณะอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม, มหาวิทยาลัยรังสิต

² อาจารย์ที่ปรึกษา, สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม, คณะอาชญาวิทยาและการบริหารงาน
ยุติธรรม, มหาวิทยาลัยรังสิต

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของพนักงานคุมประพฤติคือ (1) ด้านสภาพแวดล้อมสถานที่ปฏิบัติงาน (2) ด้านแผนการดำเนินงานของกรมคุมประพฤติ (3) ด้านบริหารจัดการงานคดี (4) ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการทำงานบริการสังคม (5) ด้านเทคโนโลยี ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนางานควบคุมและสอดส่อง กรมคุมประพฤติควรแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งควรพัฒนากระบวนการจำแนกและมีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และพัฒนาระบบงานด้วยเทคโนโลยี และข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย กรมคุมประพฤติควรบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการควบคุมและสอดส่อง

คำสำคัญ: พนักงานคุมประพฤติ, ควบคุมและสอดส่อง, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

Abstract

This research aimed to study problems, obstacles and development guidelines for community supervision in order to seek the suggestion for supervising adult probationers and the prisoners paroled and got the good conduct time allowance during the pandemic of the Coronavirus Disease 2019 (Covid-19) and other future possible pandemics. This is a qualitative conducting through documentary research and in-depth interview with 11 key informants chosen by purposive sampling. These key informants consisted of central executives, probation officers, probation academics, public volunteers, and people associate. The research tool was an interview form, and it was analyzed through content analysis.

The research found that problems and obstacles of probation officers were (1) workplace environment, (2) Department of Probation's action plan, (3) case management, (4) rehabilitation of offenders and community service, and (5) technology. Therefore, the Department of Probation should amend

the laws and related regulations alongside personnel development to fact the changing situations. Moreover, they should develop the process classification of offenders and integrate related organizations in joint rehabilitation of offenders. In addition, they should develop their system with technology. The suggestion for control and surveillance in the pandemic of Covid-19 and other pandemics is that the Department of Probation have to be build the confidence in social safety in pandemics, disasters, or any other emergencies by integrating with related organizations alongside information technology for control and surveillance development

Key words: Probation Officer, Supervision, Coronavirus Disease 2019, Covid-19

1. บทนำ

งานคุมประพฤติ (Probation) เป็นงานสำคัญในการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย ที่เปลี่ยนแนวความคิดจากวิธีการลงโทษมาเป็นวิธีการแก้ไขฟื้นฟูซึ่งจะอยู่ในทุกกระบวนการยุติธรรม ทั้งก่อนและหลังการพิจารณาพิพากษาคดี และในกรณีที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมาระยะเวลาหนึ่งและได้รับโอกาสในการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก ผู้ต้องขังรายดังกล่าวก็จะต้องถูกคุมความประพฤติไว้เช่นเดียวกัน โดยจะมีพนักงานคุมประพฤติ (Probation Officer) เป็นผู้คอยดูแลช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนิสัย ร่วมกับการช่วยเหลือของชุมชนโดยมีอาสาสมัครคุมประพฤติ (Volunteer Probation Officer) เป็นกลไกภาคสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งการแก้ไขฟื้นฟูที่กล่าวมานั้น จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ จะต้องประกอบไปด้วยกระบวนการสืบเสาะและพินิจ (Social Investigation) เพื่อสืบหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับจำเลย หรือความพร้อมของผู้ถูกระและสภาพแวดล้อมหลังปล่อยตัวของนักโทษ กระบวนการควบคุมและสอดส่อง (Supervision) ตลอดจนการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกิจกรรมชุมชน (Community Affairs) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไข ปรับปรุง และส่งเสริมให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้กลับตนเป็นพลเมืองดี โดยไม่กระทำความผิดซ้ำอีก

ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ภารกิจของกรมคุมประพฤตินั้น คือ แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนนั้น ต้องขับเคลื่อนด้วยการทำงานแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน ไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จได้จากกรมคุมประพฤติเพียงหน่วยงานเดียว การสอดส่องดูแลติดตามช่วยเหลือสงเคราะห์โดยชุมชนตลอดจนหน่วยงานภาคีของแต่ละสำนักงานคุมประพฤติ เช่น สถานศึกษา ศาสนสถาน มูลนิธิต่างๆ หน่วยงานภาครัฐอื่น เช่น กรมการจัดหางาน กรมการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะผู้ที่อยู่ในระบบคุมประพฤตินั้น ได้พักอาศัยและเป็นสมาชิกของชุมชน เป็นผู้กระทำผิดที่ไม่ได้ถูกจองจำเช่นเดียวกับกรมราชทัณฑ์ การคุมประพฤติจึงเปรียบเสมือนการอยู่ใน “คุกที่ไม่มีรั้ว”

ตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 มาตรา 14 ได้กำหนดหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤตินี้มีอำนาจหน้าที่ในการสืบเสาะและพินิจ สอดส่องติดตามช่วยเหลือ แนะนำตักเตือน ส่งตัวผู้ถูกคุมความประพฤติไปเข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติด จัดการหรือดำเนินการเกี่ยวกับตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ เช่น ถ่ายภาพตรวจร่างกาย เก็บตัวอย่างปัสสาวะ เส้นผม หรือขนเพื่อพิสูจน์ตัวบุคคล จัดให้ทำงานบริการสังคมและเข้ารับการอบรมความรู้ทักษะต่างๆ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการทั้งหมด พนักงานคุมประพฤตินี้จะดำเนินการที่สำนักงานคุมประพฤติประจำจังหวัด

แต่ต่อมา เมื่อประมาณปลายปี พ.ศ. 2562 หรือ ต้นปีงบประมาณ 2563 ได้มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง ชื่อ ไวรัสโคโรนา หรือ COVID-19 ซึ่งเป็นเชื้อไวรัสเป็นที่ก่อให้เกิดโรคทางเดินหายใจ หลังติดเชื้อมีอาการ หรืออาจมีอาการ ตั้งแต่ไม่รุนแรงคือ คล้ายกับไข้หวัดธรรมดา หรืออาจก่อให้เกิดอาการรุนแรง เป็นปอดอักเสบ และเสียชีวิตได้ กรมคุมประพฤติได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง มาตรการควบคุมการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ลงวันที่ 17 มีนาคม 2563 เรื่องการจัดกิจกรรมตามเทศกาล ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีอื่นๆ และพิธีทางศาสนา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีการรวมตัวของคนเป็นกลุ่มหรือคนหมู่มาก โดยให้เลื่อนกำหนดการจัดงานเทศกาลงานประเพณีหรืองานอื่นๆ หรือการรวมตัวของคนหมู่มากออกไปก่อน โดยได้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานต่างๆ เพื่อเป็นการป้องกันบุคลากรของกรมคุมประพฤติตลอดจนผู้รับบริการในงานคุมประพฤติ

ให้มีความปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าวโดยครอบคลุมทุกภารกิจ ทั้งการสืบเสาะและพินิจ การควบคุมและสอดส่อง การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด จนกระทั่งวันที่ 19 ธันวาคม 2563 ได้เกิดการระบาดระลอกใหม่ขึ้นอีกครั้งในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร โดยการระบาดได้แพร่กระจายเป็นวงกว้างเนื่องจากเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีผู้คนอาศัยหนาแน่นและประชากรต่างด้าวเป็นจำนวนมาก กระทรวงยุติธรรม จึงได้มีคำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ 473/2563 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการสืบเสาะและพินิจนักโทษเด็ดขาดที่เข้าเกณฑ์พักการลงโทษกรณีพิเศษนักโทษเด็ดขาดที่มีระยะสั้นในสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แพร่ระบาด ซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วนให้ปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดเพื่อลดความแออัดของนักโทษภายในเรือนจำ โดยมีอธิบดีกรมคุมประพฤติเป็นประธานคณะทำงานโดยมีการปล่อยนักโทษเพื่อเข้าสู่กระบวนการควบคุมและสอดส่องมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

ตารางที่ 1 รายงานผลการดำเนินงานด้านคุมประพฤติ (1 ตุลาคม 2563 – 30 เมษายน 2564)

ปีงบประมาณ	สืบเสาะและพินิจ (คดี)				ควบคุมและสอดส่อง (คดี)				
	ผู้ใหญ่	พักโทษ	ลดวันต้องโทษ	รวม	ผู้ใหญ่	เด็ก	พักโทษ	ลดวันต้องโทษ	รวม
2560	45,812	20,527	24,280	90,619	156,416	6,504	2,650	4,575	170,145
2561	41,752	13,093	16,511	71,356	170,468	4,044	4,624	11,483	190,799
2562	44,044	30,012	17,629	88,085	172,701	2,730	7,628	9,884	192,943
2563	36,693	46,900	27,224	110,817	148,132	1,863	15,871	17,812	183,678
2564	19,225	64,848	12,437	96,501	67,050	726	20,192	3,116	91,684

ที่มา : กรมคุมประพฤติ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ, 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2564)

สิ่งที่สำคัญที่สุดนอกจาก ปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้นของผู้ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกแล้ว ในภาวะของการเกิดโรคระบาดนั้น กรมคุมประพฤติจะต้องสร้างหลักประกันความปลอดภัยของชุมชนจากผู้กระทำผิด โดยมีการควบคุมและสอดส่องให้เป็นไปตามคำสั่งศาลและการปฏิบัติตามเงื่อนไขคณະอนุกรรมการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก ว่าจะมีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทั้งหมดเหล่านี้ให้เหมาะสมเพื่อสร้างสังคมที่ปลอดภัย บุคคลที่ได้รับการปล่อยตัวออกมาจากเรือนจำในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และผู้ถูกคุมความประพฤติจะไม่กระทำผิดซ้ำ และมีมาตรการที่เหมาะสมกรณีที่มีการผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติในระยะนี้ ควบคู่ไปกับสวัสดิภาพและความปลอดภัยของพนักงานคุมประพฤติ

ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับ กระบวนการควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ ที่เป็นผู้ใหญ่ ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องศึกษาสภาพ ปัญหาอุปสรรคของพนักงานคุมประพฤติที่เกิดขึ้น เพื่อแสวงหารูปแบบในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาย่อยเป็นระบบโดยเฉพาะกรณีการเกิดโรคระบาดใหม่ต่อไปในอนาคต

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1) แนวคิดเกี่ยวกับการคุมประพฤติ

ระพีพร หิมะคุณ ศรีสมบัติตระกูล (2561) ได้ให้ความหมายของการคุมประพฤติไว้ว่า กระบวนการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีโดยไม่ต้องควบคุมตัวไว้ด้วยการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติให้ผู้กระทำผิดประพฤติปฏิบัติและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ทั้งนี้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดมิให้หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นใหม่ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข อันเป็นการปกป้องสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม

เฟอรักส์ แมคเนล (McNeill, 2019) ได้ให้ความหมายของการคุมประพฤติไว้ว่า คุมประพฤติ คือ การพยายามแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ด้วยมาตรการคุมประพฤติดังต่อไปนี้ 1) การลงโทษ (Punish) ที่กำหนด

โดยศาลอย่างถูกต้องและยุติธรรมเท่านั้น (และการลงโทษที่พวกเขาสมควรได้รับ)
 2) การแก้ไข (Repair) และ 3)ฟื้นฟูสมรรถภาพ (Rehabilitate) ผู้กระทำผิดให้มีสภาพร่างกายและสภาพจิตใจปกติ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสีย และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ 4) การกำหนดเงื่อนไข (Restrict) เท่าที่จำเป็นแก่ผู้กระทำผิด โดยคำนึงถึงความเสี่ยงที่จะกระทำผิด โอกาสในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสีย และความปลอดภัยของสังคม (กรมคุมประพฤติ, 2563)

จากความหมายของการคุมประพฤติที่กล่าวมา จึงสามารถสรุปได้ว่าการคุมประพฤติ คือ มาตรการที่ศาลได้พิจารณารอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษจำเลย โดยให้อยู่ในความดูแลด้วยการควบคุมและสอดส่อง (Supervision) ของพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งพนักงานคุมประพฤติจะมีการวางแผนเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) ให้คำปรึกษา แนะนำตักเตือน ช่วยเหลือสงเคราะห์ให้จำเลยสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้และไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

2) แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมและสอดส่อง

การควบคุมและสอดส่อง เป็นกระบวนการติดตาม ควบคุมดูแลให้คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้กระทำผิดในชุมชนที่ถูกกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติ โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ควบคุมดูแลและแนะนำช่วยเหลือหรือตักเตือนในเรื่องความประพฤติ การศึกษา การประกอบอาชีพหรือเรื่องอื่นๆ ด้วยวิธีการแก้ไขฟื้นฟูเป็นรายบุคคลตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ สามารถปรับตัวอยู่กับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข (กรมคุมประพฤติ, 2564)

3) การควบคุมและสอดส่องของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ปกติแล้ว การควบคุมและสอดส่องของประเทศไทย จะมีคู่มือ ระเบียบ วิธีแนวทางปฏิบัติ ตามมาตรฐานแห่งชาติของงานคุมประพฤติ ไม่ว่าจะเป็น การรับรายงานตัวรายบุคคลหรือรายกลุ่มที่สำนักงานคุมประพฤติ การสอดส่องที่พักอาศัย การทดสอบสารเสพติดภายในร่างกาย การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูต่างๆ ที่พนักงานคุมประพฤติจัดขึ้น ล้วนเป็นวิธีการปฏิบัติการสื่อสารแบบตัวต่อตัว ที่เป็นวิธีการมาตรฐานดั้งเดิมก่อนมีการแพร่ระบาดเกิดขึ้น (Traditional Community Supervision) แต่ต่อมา

เมื่อมีภาวะท้าทายครั้งสำคัญเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรค การควบคุมและสอดส่องแบบดั้งเดิมจึงต้องรับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กรมคุมประพฤติจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยที่ไม่เคยมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในภาวะเช่นนี้มาก่อน

เมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2563 เรื่อง มาตรการควบคุมการติดเชื้อไวรัส โควิด 2019 (COVID-19) ในการจัดกิจกรรมตามเทศกาล ประเพณี สงกรานต์ ประเพณีอื่นๆ และพิธีทางศาสนา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีการรวมตัวของคนเป็นกลุ่มหรือการรวมตัวกันของคนหมู่มาก อาจมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรมคุมประพฤติได้แจ้งแนวปฏิบัติในการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในการกิจควบคุมและสอดส่องตามหนังสือเวียนที่ ยธ 0303/ว 171 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2563 โดยให้เลื่อนการรับรายงานตัวแบบกลุ่มและเลื่อนการทำงานบริการสังคมโดยไม่มีกำหนด และใช้โทรศัพท์ทดแทนการออกพื้นที่สอดส่อง และให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่ไม่สามารถเดินทางมารายงานตัวครั้งสุดท้ายหรือทำงานบริการสังคมไม่ครบ ซึ่งมีจำนวนชั่วโมงเหลือไม่มาก และได้ติดตามสอดส่องและตรวจสอบแล้วไม่พบการกระทำผิดอีก ให้พนักงานคุมประพฤติจัดทำรายงานพันการคุมประพฤติไป

กรมคุมประพฤติ ได้ดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวเรื่อยมา โดยยังคงไม่สามารถดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ข้างต้นได้ จนกระทั่ง คณะรัฐมนตรีได้มีมติผ่อนคลายการบังคับใช้มาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นช่วงที่ 4 ตามประกาศข้อกำหนด ออกความตามมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ 2548 (ฉบับที่ 10) ประกาศ ณ วันที่ 12 มิถุนายน 2563 โดยให้รับรายงานตัวแบบกลุ่มได้ไม่เกินครั้งละ 50 ราย โดยให้รักษาระยะห่างทางสังคม

จนกระทั่ง กรมคุมประพฤติได้มีหนังสือเวียนที่ ยธ 0303/ว 515 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2564 ได้มีคำสั่งให้สำนักงานคุมประพฤติได้นำเทคโนโลยีและมาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสมมาใช้ในการคุมความประพฤติและแก้ไขฟื้นฟู โดยให้รับรายงานตัวผ่านทางจอภาพได้ ซึ่งถือเป็นประกาศอย่างเป็นทางการให้รับรายงานตัวผ่านทางจอภาพได้ครั้งแรกของการดำเนินงานคุมประพฤติ

4) รูปแบบการควบคุมและสอดส่องในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในต่างประเทศ

4.1) ประเทศสหราชอาณาจักร

หน่วยงานบริหารจัดการผู้กระทำความผิดแห่งชาติ หรือ National Offender Management Service (NOMS) กำหนดแผนฟื้นฟูการคุมประพฤติในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ภายใต้ชื่อ Probation Roadmap to Recovery โดยให้พนักงานคุมประพฤติทำงานจากบ้านพัก (Work from home) ให้มากที่สุด มีการปรับลดการสอดส่องเยี่ยมบ้าน (Scaling back doorstep supervision) และลดการรายงานตัวแบบตัวต่อตัว (Face to face Supervision) ผู้ถูกคุมความประพฤติปัจจุบันที่ต้องได้รับการสอดส่องเยี่ยมบ้าน (Doorstep Visits) ให้ปรับเปลี่ยนเป็นการรับรายงานตัวทางโทรศัพท์ซึ่งอาจจะผ่านทางเสียงหรือภาพก็ได้ (Audio/Video telephone call) ยกเว้นผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีความเสี่ยงสูงและเป็นผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรงเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว (Ministry of Justice and HM Prison and Probation Service, 2020)

4.2) ประเทศสหรัฐอเมริกา

สภาแห่งชาติว่าด้วยอาชญากรรมและการกระทำผิด (National Council on Crime and Delinquency : NCCD) (NCCD, 2019) ได้นำเสนอ คำแนะนำและเคล็ดลับกระบวนการควบคุมและสอดส่องในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) (Community Supervision COVID-19 Guidance and Tips) โดยสามารถสรุปได้ว่า ความท้าทายของกระบวนการควบคุมและสอดส่อง คือการรักษาสมดุลระหว่างการปกป้องความปลอดภัยของสังคมและกระบวนการยุติธรรม พนักงานคุมประพฤติต้องให้ความสำคัญกับการจำแนกความเสี่ยงลดหรืองดการรายงานตัวสำหรับผู้ที่มีความเสี่ยงต่ำ ส่วนความเสี่ยงปานกลางและสูงนั้น ทาง NCCD ได้แนะนำให้ใช้เทคโนโลยี ยกตัวอย่างเช่น Facetime, Google Hangouts, Skype, Facebook live และ Facebook messenger มาใช้ในการควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ

4.3) ประเทศญี่ปุ่น

สถาบันป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของสหประชาชาติ ภาคพื้นเอเชียและตะวันออกไกล (The United Nations Asia and Far East Institute for the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders

:UNAFEI) ได้นำเสนอแนวทางการดูแลผู้กระทำผิดในชุมชนภายใต้ชื่อ Community Corrections Responses To Covid-19 โดยในภาวะปกติ การรับรายงานตัวจะเป็นในลักษณะ รายงานตัวแบบตัวต่อตัว (Face-to-face Meetings) หรือการเยี่ยมบ้าน แต่ในภาวะของการระบาดได้ปรับเปลี่ยนเป็นการรายงานตัวทางโทรศัพท์ ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู จะเปลี่ยนเป็นการมอบหมายเป็นชิ้นงาน (Homework) ให้ผู้ถูกคุมความประพฤตินำกลับมาส่งพนักงานคุมประพฤติแทน (Takeaki, 2020)

5) แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทความร่วมมือกับเครือข่ายทางสังคม

ภารกิจการควบคุมและสอดส่องตลอดจนกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ กรมคุมประพฤติจึงไม่สามารถดำเนินการได้เพียงหน่วยงานเดียว ดังนั้น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติต้องมีการประสานงานกับสมาชิกในชุมชน โดยต้องนำทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเชื่อมโยงของคนหรือกลุ่มคน หรือ กลุ่มองค์กร ที่มีความสนใจในการที่จะทำกิจกรรมร่วมกันหรือแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีอิสระ มีโครงสร้างเดียวกันภายใต้พื้นฐานการเคารพสิทธิ หน้าที่ของแต่ละคน (กุลทัต หงษ์ชยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, ม.ป.ป)

การบริหารภาครัฐในลักษณะเครือข่าย จะประสบความสำเร็จได้ต้องประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ

- 1) การกำหนดยุทธศาสตร์ เนื่องจากยุทธศาสตร์จะเป็นตัวกำหนดกระบวนการหรือวิธีการในการทำงานว่าหน่วยงานจะปฏิบัติงานไปในทิศทางใด และมีกระบวนการใดบ้างที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ โดยยุทธศาสตร์จะเป็นสิ่งที่ได้มาจากการวิเคราะห์ปัญหาของสังคมว่าสิ่งใดที่เป็นปัญหาในขณะนั้นและอะไรคือสิ่งที่ประชาชนต้องการ

- 2) การกำหนดรูปแบบเครือข่ายว่าจะมีการใช้รูปแบบเครือข่ายอย่างไร โดยดูถึงเป้าหมายและเลือกเครือข่ายที่คิดว่าสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายได้

- 3) การบูรณาการและเชื่อมโยงเครือข่าย หน่วยงานราชการจะต้องดำเนินการประสานงานและบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของตัวเอง และหน่วยงานภาคีที่เป็นเครือข่ายว่าการจัดการแบบไหนที่จะมีประสิทธิภาพที่สุด (อิทธิชัย สีด่ำ, 2565)

6) นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานที่เกี่ยวข้อง

6.1) ยุทธศาสตร์ 20 ปี กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

กรมคุมประพฤติจะเป็นระบบหลักในการบริหารจัดการผู้กระทำผิดในชุมชน ตามมาตรฐานสากล เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำผิดกลับมาเป็นพลังในการพัฒนาประเทศ โดยประกอบไปด้วย 3 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการผู้กระทำผิดในชุมชน 2) ยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และ 3) ยุทธศาสตร์ด้านการบูรณาการบริหารจัดการผู้กระทำผิดในชุมชน ทั้งนี้ เมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ขึ้น กรมคุมประพฤติจึงต้องมีการบริหารจัดการโครงการให้เป็นไปตามกลยุทธ์ที่วางเอาไว้ นั่นคือ โครงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ซึ่งอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เพื่อเป็นการยกระดับการแก้ไขฟื้นฟูให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และยังมีโครงการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อควบคุมดูแลผู้กระทำผิด ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนในการควบคุมดูแล เช่น Kiosk Smartphone Application เป็นต้น ที่อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์เดียวกัน (กรมคุมประพฤติ, 2560)

6.2) พระราชบัญญัติบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2549 และแผนการบริหารงานยุติธรรม ฉบับที่ 3 ปี พ.ศ. 2562 – 2565

กรมคุมประพฤติ มีหน้าที่โดยตรงในการรับผิดชอบการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 คือการพัฒนากระบวนการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด การควบคุม บำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด ทั้งกลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้ต้องขัง และผู้ถูกคุมความประพฤติให้เหมาะสม สอดคล้องตามมาตรฐานสากล รวมทั้งพัฒนาระบบติดตามผู้พ้นโทษให้กลับสู่สังคมได้อย่างปกติสุข ไม่กระทำผิดซ้ำ ตลอดจนสร้างทัศนคติที่ดีต่อสังคมในการให้โอกาสผู้พ้นโทษ การที่จะพัฒนาไปสู่การพัฒนาระบบปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่สอดคล้องมาตรฐานสากลนั้น กรมคุมประพฤติต้องพัฒนาระบบจำแนก การควบคุมตัว และการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดในแต่ละประเภทให้เหมาะสม และเมื่อเกิดภาวะการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ขึ้น จึงเป็นเหตุปัจจัยที่กรมคุมประพฤติต้องเร่งรัดการพัฒนาการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวเพื่อรองรับจำเลยที่จะได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก พร้อมทั้งกำหนดมาตรการติดตามควบคุมผู้ที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำสูงที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกรมคุมประพฤติมีความพร้อมในการติดตามดูแลผู้กระทำผิดเหล่านี้

ผ่านการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวควบคู่กันไปด้วยทั้งนี้เป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 5 การขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมด้วยดิจิทัล

7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระพีพร หิมะคุณ ศรีสมบัติตระกูล (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ พบว่า กรมคุมประพฤติควรมีนโยบายที่สนับสนุนส่งเสริมให้มีการพัฒนาพนักงานคุมประพฤติ ด้วยการเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการควบคุมและสอดส่องโดยมีการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานที่นำกลไกการสนับสนุนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยเพื่อให้พนักงานคุมประพฤติสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ

ธนพร นุ่นพงษ์ (Thanaphon Nunphong, 2021) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัส โควิดา (Covid-19) ต่อกรมคุมประพฤติของประเทศไทย (The Impact of COVID-19 on the Thai Probation Department) พบว่า กรมคุมประพฤติควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำเอาการประชุมทางทางไกลผ่านจอภาพ (Video conference) มาใช้ในการควบคุมความประพฤติและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

มาร์ติน และ เซตเตอร์ (Martin and Zetter, 2020) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการควบคุมและสอดส่องในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับบทบาทและการคุมความประพฤติในอนาคต (Covid19's Impact on Probation Professions' Views About Their Roles and the Future of Probation) พบว่า การใช้การสื่อสารทางไกล (Telework) จะใช้ได้บางสถานการณ์ เพื่อช่วยในเรื่องความเหนื่อยหน่ายของเจ้าหน้าที่ในสำนักงานคุมประพฤติ และการประชุมทางวิดีโอกับผู้ถูกคุมความประพฤติอาจใช้ในบางกรณีแต่ไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลเท่าการโต้ตอบแบบตัวต่อตัวกับได้ โดยเฉพาะผู้ที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของชุมชน

วิกลิวันและคณะ (Viglion, Alward, Lockwood & Bryson, 2020) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปรับตัวในช่วง โควิด-19 ของหน่วยงานการแก้ไขผู้กระทำผิดในชุมชนของประเทศสหรัฐอเมริกา (Adaptation to COVID-19 in Community Corrections

Agencies across the United States) พบว่า การระบาดใหญ่ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบดั้งเดิมของกระบวนการแก้ไขพื้นที่ทั่วทั้งสหรัฐอเมริกา หน่วยงานกำกับดูแลชุมชนต้องเปลี่ยนไปใช้แนวทางเทคโนโลยีเพื่อดูแลปริมาณคดีและต่อสู้กับความท้าทายในการพัฒนากลยุทธ์ในแก้ไขพื้นที่ผู้กระทำผิด ภารกิจที่ควรปฏิบัติทันทีคือการสนับสนุนผู้อำนวยการและพนักงานคุมประพฤติในการจัดการกับคดีที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติโดยใช้ทางเลือกอื่นแทนโทษจำคุก ตลอดจนพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนความพยายามในการกำกับดูแลในช่วงระบอบอย่างต่อเนื่อง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคของกระบวนการควบคุมและสอดส่อง (Supervision) ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ และ ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกของประเทศไทย ในช่วงสถานการณ์ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ ที่เป็นผู้ใหญ่ และ ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก
3. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการคุมประพฤติในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) และโรคระบาดอื่นที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

3. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของพนักงานคุมประพฤติในการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) โดยแบ่งการศึกษาเป็นสองวิธี คือ

- 1) การศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) โดยทบทวนจากเอกสารทางวิชาการ เอกสารทางราชการ รายงาน สถิติ กฎหมาย คู่มือการปฏิบัติงาน เอกสารการประชุมสัมมนา และเอกสารที่มีการพิมพ์เผยแพร่หรือมีการบันทึกในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) เพื่อเก็บข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็นและมุมมองจากประชากรในการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็นและทัศนคติรอบด้าน ผู้วิจัยได้วางแผนการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้เกี่ยวข้องในระบบงานควบคุมและสอดส่อง รวมทั้งสิ้น 11 ราย ดังนี้

- 1) ผู้กำหนดนโยบายระดับกรมคุมประพฤติ จำนวน 1 คน
- 2) ผู้บริหารระดับกลางของกรมคุมประพฤติ จำนวน 2 คน
- 3) ผู้ปฏิบัติงานระดับหัวหน้างานสำนักงาน จำนวน 2 คน
- 4) ผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติการ จำนวน 3 คน
- 5) อาสาสมัครภาคประชาชน จำนวน 1 คน
- 6) ภาคีภาคประชาชน จำนวน 1 คน
- 7) นักวิชาการด้านการคุมประพฤติ จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นใหม่จากการศึกษาทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล โดยกำหนดเป็นรหัสผู้ให้ข้อมูล และตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ทัศนคติ และมุมมองของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1) ผู้กำหนดนโยบายกรมคุมประพฤติ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารระดับกลางของกรมคุมประพฤติ และ นักวิชาการด้านการคุมประพฤติ

1.1 แนวความคิด นโยบายหรือยุทธศาสตร์ ในการดำเนินงานควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ และผู้ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ที่จะปรับปรุงตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโรค ทั้งในด้านของเป็นโรคประจำถิ่น หรือ มีโรคระบาดอื่น

2) ผู้ปฏิบัติงานระดับหัวหน้างานสำนักงาน และผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติการมีประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาและอุปสรรคในการควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติในการดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัติของกรมคุมประพฤติในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดที่ผ่านมา ในด้านการรับรายงานตัว การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด การทำงานบริการสังคม การบริหารจัดการงานคดี การจัดการปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้น

2.2 แนวทางการดำเนินการใดที่ยังยากให้คงอยู่หรือปรับปรุงให้สอดคล้องไปตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโรค ทั้งในด้านของเป็นโรคประจำถิ่น หรือ มีโรคระบาดอื่น

3) อาสาสมัครภาคประชาชน และ ภาคีประชาชน มีประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 ปัญหาและอุปสรรคในการออกติดตามสอดส่องยังที่พักอาศัยและการดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติให้ทำงานบริการสังคมในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดที่ผ่านมา

3.2 ข้อเสนอแนะรูปแบบการออกสอดส่องที่พักอาศัย หรือ การทำงานบริการสังคม ไปยังกรมคุมประพฤติตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโรค ทั้งในด้านของเป็นโรคประจำถิ่น หรือ มีโรคระบาดอื่น

4. ผลการวิจัย

4.1 สภาพปัญหา อุปสรรคของกระบวนการควบคุมและสอดส่อง (Supervision) ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ และ ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกของประเทศไทย ในช่วงสถานการณ์ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19)

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคของกระบวนการควบคุมและสอดส่อง (Supervision) ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ และผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกของประเทศไทย ในช่วงสถานการณ์ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) โดยสามารถสรุปปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัด ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้ดังนี้

4.1.1 ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ปฏิบัติงาน

แต่เดิมพนักงานคุมประพฤติจะต้องดำเนินการรับรายงานตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ ณ ที่ตั้งของสำนักงานคุมประพฤติ แต่เมื่อมีการแพร่ระบาดเกิดขึ้น สำนักงานคุมประพฤติต้องมีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของสำนักงานคุมประพฤติใหม่ เพื่อความปลอดภัยของพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกระดับและผู้ถูกคุมความประพฤติ เนื่องจาก

พนักงานคุมประพฤติต้องรับผิดชอบคดีเป็นจำนวนมากทำให้มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อได้สูง นอกจากการจัดตั้งสภาพแวดล้อมใหม่แล้วสำนักงานคุมประพฤติจะต้องดำเนินการจัดหาอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยต่างๆ ได้แก่ หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ อุปกรณ์วัดไข้ เป็นต้น ทำให้กระบวนการก่อนการติดต่อสำนักงานคุมประพฤติจะต้องใช้ระยะเวลาเพิ่มมากขึ้น

4.1.2 ด้านแผนการดำเนินงานของกรมคุมประพฤติ

กรมคุมประพฤติได้จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) กรมคุมประพฤติ แต่เนื่องจากแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ยังไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ดังนั้นการรับมือกับโรคระบาดตลอดจนถึงภัยพิบัติต่างๆ จึงต้องเป็นไปตามคำสั่งของศูนย์บริหารสถานการณ์ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) แต่ในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ทัศนะว่า กรมคุมประเวดียังไม่มีแผนการรับมือที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในอนาคต ควรมีการวางแผนการดำเนินงานที่รัดกุม มีเอกภาพ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความรอบคอบเกี่ยวกับสุขภาพของบุคลากรในสังกัด

4.1.3 ด้านการบริหารจัดการงานคดี

การบริหารจัดการงานคดีให้สำนวนคดีเป็นปัจจุบัน ไม่มีค้างค้าง ควบคู่กับการดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขให้ครบถ้วนทั้งการรายงานตัวและการทำงานบริการสังคม ถือเป็นการปฏิบัติงานที่ท้าทายพนักงานคุมประพฤติในช่วงระยะเวลาการแพร่ระบาด เนื่องจากมีการเคลื่อนไหวของผู้ถูกคุมความประพฤติตลอดเวลา อาจเจ็บป่วย กลับบ้านภูมิลำเนา หรืออยู่ระหว่างกักตัว ประกอบกับพนักงานคุมประพฤติต่อรายมีผู้ถูกคุมความประพฤติที่อยู่ในความรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก และแต่ละรายก็เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนซึ่งมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาด การบริหารจัดการงานคดีจึงเป็นปัญหาอย่างหนึ่งของพนักงานคุมประพฤติ

4.1.4 ด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการทำงานบริการสังคม

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรม เจตคติ อารมณ์ ความรู้สึก ความนึกคิดและพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุขโดยไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก โดยพนักงานคุมประพฤติจะเป็นผู้คอยดูแล สอดส่อง ช่วยเหลือทางด้านจิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ และศาสตร์สาขาอื่นๆ

กรมคุมประพฤติได้มีคำสั่งลงวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2563 ให้งดการจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูทั้งหมดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของการรวมตัวกันของคนหมู่มาก จนกระทั่งวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 จึงเริ่มมีการอนุญาตให้จัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้แต่ต้องมีมาตรการเพื่อความปลอดภัย ทำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติบางส่วนไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ดีเท่าที่ควรเนื่องจากข้อจำกัดทั้งทางด้านเวลาและสถานที่ ซึ่งไม่เพียงแต่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเท่านั้น การทำงานบริการสังคมหรือการทำงานสาธารณประโยชน์ก็เช่นเดียวกัน สำนักงานคุมประพฤติต้องงดจัดกิจกรรมทำงานบริการสังคม โดยให้ขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานภาคี ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การพัฒนาเอกชน องค์การชุมชน เอกชน หรือองค์กรอื่น ที่มีข้อตกลงร่วมกันกับสำนักงานคุมประพฤติซึ่งเป็นหน่วยงานภาคีดำเนินการแทน ซึ่งหากผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ได้ทำงานบริการสังคมให้ครบชั่วโมงตามคำสั่งศาล ก็ไม่สามารถให้พ้นการคุมความประพฤติได้ ซึ่งตั้งแต่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) พนักงานคุมประพฤติได้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและการจัดกิจกรรมทำงานบริการสังคมเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติครบชั่วโมงตามคำสั่งศาลได้

4.1.5 ด้านเทคโนโลยี

ตามที่กรมคุมประพฤติจึงได้มีการออกคำสั่งเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2564 ให้นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยดำเนินการกิจควบคุมและสอดส่อง ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการรับรายงานตัวแบบดั้งเดิมมาเป็นการรับรายงานตัวผ่านทางเทคโนโลยีผ่านจอภาพ เช่น Zoom, Line Meeting หรือ Video Call เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดการปรับตัวทางเทคโนโลยีทั้งทางฝ่ายพนักงานคุมประพฤติและฝ่ายผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยพนักงานคุมประพฤติบางกลุ่มจะเป็นผู้ต่อต้านเทคโนโลยีไม่ยอมรับรูปแบบวิธีการทำงานแบบใหม่ ส่วนผู้ถูกคุมความประพฤติบางรายต้องโทษในเรือนจำมาเป็นระยะเวลานานไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้ หรือสูงอายุเป็นต้น อีกทั้งเทคโนโลยีที่กรมคุมประพฤติดำเนินการไว้ให้กับสำนักงานคุมประพฤติไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัยไม่สามารถรองรับการดำเนินงานกับผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นจำนวนมากได้

4.2 แนวทางการพัฒนางานควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ และผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ และผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก จากผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนางานควบคุมและสอดส่องประกอบไปด้วย

4.2.1 การแก้ไขระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ภารกิจของกรมคุมประพฤติ ซึ่งเป็นการบังคับใช้กฎหมายในทางอาญา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกฎหมายเพื่อให้สามารถรองรับกับภารกิจของกรมคุมประพฤติที่เปลี่ยนแปลงไป และภารกิจที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเป็นการพัฒนาระบบงานควบคุมสอดส่องและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน พนักงานคุมประพฤติซึ่งเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบผู้กระทำผิดหลายกลุ่มทั้งที่เป็นผู้ใหญ่ เด็กและเยาวชน ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษ การที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อาจส่งผลให้การติดตามดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิดได้เต็มที่ ทำให้ผลสัมฤทธิ์สุดท้ายของการคุมประพฤติไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ต้องครอบคลุมไปถึงการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเขียนกฎหมายรองรับเพื่อให้เกิดความชัดเจน

4.2.2 การพัฒนากระบวนการจำแนกและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด หมายถึง การปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติในการปรับ เปลี่ยน แก้ไข และ เสริมสร้างคุณลักษณะทางจิตใจ พฤติกรรม และนิสัยความประพฤติของผู้กระทำผิด ด้วยกระบวนการหรือวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้ผู้กระทำผิดมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาวะของการมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เคารพกฎระเบียบของสังคม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยใช้โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูที่หน่วยงานส่วนกลางของกรมคุมประพฤติเป็นผู้ออกแบบเอาไว้ ซึ่งมีทั้งโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูรายบุคคล เช่น การให้คำปรึกษารายบุคคล การฝึกอาชีพ การให้การสงเคราะห์ และ โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูรายกลุ่ม เช่น การอบรมธรรมะ อบรมวินัยจราจร เป็นต้น ซึ่งโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู

บางรายวิชาได้ใช้มาเป็นระยะเวลานาน ไม่ได้มีการปรับปรุงหรือพัฒนาองค์ความรู้ให้ทันสมัย ดังนั้น กรมคุมประพฤติต้องมีการพัฒนาโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้มีความทันสมัย นำไปปรับใช้กับผู้กระทำผิดได้โดยง่าย

4.2.3 การประสานงานและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย เป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญของกรมคุมประพฤติที่ต้องการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติได้มีโอกาสปรับตัวในการอยู่ร่วมกับชุมชน กรมคุมประพฤติจึงได้มีนโยบายในการจัดตั้งศูนย์คุมประพฤติภาคประชาชนขึ้น ซึ่งปรับกระบวนการทำงานของกรมคุมประพฤติเชิงรุกให้เข้าสู่ชุมชนให้มากขึ้น โดยเข้าไปให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกลและพื้นที่ที่มีผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นจำนวนมาก ลดความแออัดในการเข้ามารับบริการในพื้นที่ของสำนักงานคุมประพฤติ ลดความเหลื่อมล้ำ และสำคัญที่สุดคือ ให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้กระทำผิด สอดรับกับทัศนะของกิตติพงษ์ กิตยารักษ์ (2564) ได้กล่าวไว้ว่า หัวใจของการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมยุคปกติใหม่ คือ การลงทุนที่ระบบงานคุมประพฤติ ให้งานงานคุมประพฤติเข้าใจงานของตนเอง ให้เชื่อมโยงกับชุมชน ดึงชุมชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการดูแลผู้กระทำผิดให้คืนสู่สังคมได้ เพราะการลงทุนโดยการควบคุมในชุมชนมีราคาถูกกว่าการควบคุมโดยราชทัณฑ์ 7 เท่า

4.2.4 การพัฒนาบุคลากร

กระบวนการควบคุมและสอดส่องเป็นกระบวนการที่กรมคุมประพฤติจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะมีสถานการณ์ใดเกิดขึ้นเนื่องจากกรมคุมประพฤติต้องปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ 2559 ดังนั้น เมื่อมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ย่อมไม่มีผลต่อกระบวนการในภาพรวม กรมคุมประพฤติจะต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเป้าหมายสุดท้ายคือการคืนคนดีสู่สังคม ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับมือและมีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเกิดปัญหาใด จะส่งผลให้บุคลากรพร้อมที่จะร่วมมือกับองค์กรและพัฒนาตนเองไปพร้อมๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับ ระพีพร หิมะคุณ ศรีสมบัติตระกูล (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากลไกการควบคุมพฤติกรรม และการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ ซึ่งพบว่า กรมคุมประพฤติควรมีส่งเสริมให้มีการพัฒนา

พนักงานคุมประพฤติ และพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานที่น่ากลไกการสนับสนุนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้พนักงานคุมประพฤติสามารถปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องได้อย่างเป็นระบบ

4.2.5 การพัฒนาระบบงานควบคุมและสอดส่องด้วยเทคโนโลยี

เมื่อเทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว งานบริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ทันตามยุคตามสมัยก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามาปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน และปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องปรับตัวเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนหรือผู้รับบริการ โดยเฉพาะผู้รับบริการของกรมคุมประพฤติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ เข้าไม่ถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้น การบรรเทาความเดือดร้อนของผู้รับบริการของกรมคุมประพฤติได้รับความช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้งด้วยการแบ่งเบาดภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ประหยัดเวลาในการเดินทางไปติดต่อราชการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการจึงเป็นสิ่งที่กรมคุมประพฤติต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวอน แคมเบล และ โลว์ (Swan, Campbell, & Lowe, 2020) ได้ทำการสำรวจสมาชิก American Probation and Parole Association หรือ APPA จำนวน 318 ราย พบว่าร้อยละ 90 ของสมาชิกได้นำเทคโนโลยี เช่น การทำงานทางไกล, วิดีโอ และการใช้โทรศัพท์ มาใช้ในช่วงการแพร่ระบาดตามนโยบายการรักษาระยะห่างทางสังคม แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีข้อเสนอแนะจากงานวิจัยของ มาร์ติน และ เซตเตอร์ (Martin and Zetter, 2020) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการควบคุมและสอดส่องในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับบทบาทและการคุมความประพฤติในอนาคต (Covid19's Impact on Probation Professions' Views About Their Roles and the Future of Probation) พบว่า การใช้การสื่อสารทางไกล (Telework) จะใช้ได้ผลดีกับผู้ที่มีความเสี่ยงต่ำ ผู้ที่มีความเสี่ยงสูงยังคงสมควรได้รับการควบคุมและสอดส่องจากพนักงานคุมประพฤติอย่างใกล้ชิดเนื่องจากต้องให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของชุมชนเป็นสำคัญ

4.3 ข้อเสนอแนะในการคุมประพฤติในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) และโรคระบาดอื่นที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการคุมประพฤติในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) และโรคระบาดอื่นที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตจากผลการศึกษาพบว่า จำนวน 3 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

4.3.1 การสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคม

กรมคุมประพฤติควรประชาสัมพันธ์เชิงรุกกับภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงเจตนารมณ์ของงานคุมประพฤติ ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ ของงานคุมประพฤติว่ามีผลกระทบต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดอย่างไร ภาครัฐและภาคประชาชนได้ประโยชน์อย่างไรจากงานคุมประพฤติ ถึงแม้ว่าจะมีสถานการณ์ใดเกิดขึ้น แต่ภารกิจของกรมคุมประพฤติต้องดำเนินต่อไปเพื่อเป็นหลักประกันในการสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม

4.3.2 การประสานงานและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในอนาคต กระบวนการควบคุมและสอดส่องไม่ใช่เพียงแต่ดำเนินการด้วยพนักงานคุมประพฤติเท่านั้น แต่การนำหน่วยงานภาคีเข้ามามีส่วนร่วม จะช่วยให้ผู้กระทำผิดรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและได้รับการยอมรับจากสังคม ทำให้ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก โดยกรมคุมประพฤติต้องส่งเสริมความเข้มแข็งของอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นสำคัญในฐานะกลไกหรือผู้ประสานของชุมชน

4.3.3 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

กรมคุมประพฤติควรมีการพัฒนาและสร้างเทคโนโลยีเพื่อรองรับการปฏิบัติงานในภาวะวิกฤติเพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินงานเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับชุมชนต้องสะดุดหยุดลง ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วหรือสร้างขึ้นใหม่ ซึ่งเทคโนโลยีบางอย่างได้อยู่ระหว่างติดตามประเมินผลหรือบางอย่างได้เลิกใช้ไปแล้ว ดังนั้น กรมคุมประพฤติควรมีการติดตามประเมินผลหรือพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นำมาใช้ได้จริง

6. บทสรุป

การศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคของพนักงานคุมประพฤติในการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์จากข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า กรมคุมประพฤติขาดการวางแผนเผชิญเหตุสถานการณ์ภัยพิบัติหรือภาวะฉุกเฉิน โดยไม่มีหน่วยเฉพาะกิจของกระทรวงยุติธรรมตั้งขึ้นมาเพื่อวางแผนการดำเนินการของหน่วยงานในสังกัดในระยะเวลาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ให้มีความเป็นเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกันเช่นเดียวกับต่างประเทศ เมื่อขาดการวางแผนรับมือกับภัยพิบัติหรือภาวะฉุกเฉิน ทำให้หน่วยงานภาคปฏิบัติหรือสำนักงานคุมประพฤติ ต้องดำเนินการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ต้องจัดสภาพแวดล้อมของสำนักงานคุมประพฤติใหม่ เพื่อป้องกันการติดเชื้อ บุคลากรของกรมคุมประพฤติดังขาดการตอบสนองเปลี่ยนแปลง ความเข้าใจ ความรู้การพัฒนาและทัศนคติให้เท่าทันต่อการพัฒนางานคุมประพฤติสากลและแนวคิดการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม กรมคุมประพฤติขาดการจัดสรรงบประมาณด้านเทคโนโลยีในการสนับสนุนการปฏิบัติงานให้กับสำนักงานคุมประพฤติที่เพียงพอ ทั้งในส่วนของอุปกรณ์และระบบปฏิบัติการ ดังนั้น แนวทางในการพัฒนางานควบคุมและสอดส่อง คือ กรมคุมประพฤติควรพัฒนาระบบการจำแนกคัดกรองสภาพปัญหาและความต้องการ ตลอดจนแนวโน้มความเสี่ยงในการกลับไปกระทำผิดซ้ำของผู้ถูกคุมความประพฤติให้มีความชัดเจน กรมคุมประพฤติควรพัฒนาคุณภาพการควบคุมและสอดส่อง แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยระบบการดูแลต่อเนื่อง (Throughcare System) เพื่อให้มีลักษณะของการดูแลแบบไร้รอยต่อ สถานที่เพื่อการควบคุมตัว และส่งต่อข้อมูลมายังกรมคุมประพฤติในขั้นตอนการควบคุมสอดส่อง ติดตามดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์ ตลอดจนติดตามภายหลังปล่อย กรมคุมประพฤติควรมีการประสานงานและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการควบคุมและสอดส่องให้มากที่สุด โดยให้อาสาสมัครคุมประพฤติซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ เป็นกลไกประสานทรัพยากรในชุมชน ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรของกรมคุมประพฤติให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป กรมคุมประพฤติควรมีการสนับสนุนอุปกรณ์และระบบปฏิบัติการของ

เทคโนโลยีต่างๆ ให้มีความทันสมัย ใช้งานได้ง่าย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุม และสอดส่องให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การติดตามประเมินผลอัตราการการกระทำผิดซ้ำของผู้ที่ได้รับการพัก การลงโทษหรือลดวันต้องโทษที่ได้รับการปล่อยตัวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดทำแผนเผชิญเหตุสถานการณ์ภัยพิบัติ หรือภาวะฉุกเฉินเพื่อรองรับการปฏิบัติงานกระบวนการควบคุมและสอดส่อง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ กิตติยารักษ์. (2564, กันยายน 14). *Justice Next Challenges: ความท้าทายใหม่ของระบบยุติธรรมไทย* กับ กิตติพงษ์ กิตติยารักษ์ [Audio podcast]. สืบค้นจาก <https://www.the101.world/101-one-on-one-ep-178/>
- กุลทัต หงษ์ชยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา. (ม.ป.ป). *การสร้างและบริหารเครือข่าย*. สืบค้นจาก http://hsmi2.psu.ac.th/upload/forum/paper_1598_5f69ce9304e915f69ce.pdf
- กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม. (2551). *คู่มือการปฏิบัติงานการควบคุมและสอดส่องผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ เด็กหรือเยาวชนและผู้ได้รับการพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุก*. กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ.
- กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม. (2560). *ยุทธศาสตร์กรมคุมประพฤติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)*. กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ.
- กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม. (2560). *บทบาทของพนักงานคุมประพฤติในการแก้ไขปัญหาคriminal recidivism*. กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ.
- กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม. (2563). *รายงานการประชุมด้านคุมประพฤติโลก ครั้งที่ 4 หัวข้อหลัก การสร้างความมั่นใจของสังคมต่อการจัดการผู้กระทำผิดในชุมชน*. สืบค้นจาก <https://www.probation.go.th/documents.php?id=149>
- กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม. (2564). *คู่มือการดำเนินงานโครงการรณรงค์การบริหารงานคุมประพฤติเชิงพื้นที่*. กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ.
- กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม. (2564). *คู่มือปฏิบัติงานคุมความประพฤติผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ ตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ 2559*. กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ.
- ระพีพร หิมะคุณ ศรีสมบัติตระกูล. (2561). *รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนากลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ*, กรุงเทพฯ: สำนักกิจการยุติธรรมและกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.

- สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้. (2564). รายงานแนวโน้มปริมาณสถิติคดีที่จะขึ้นสู่ศาลชั้นต้น ทว่าราชอาณาจักรภายหลังวิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สืบค้นจาก <https://rabi.coj.go.th/th/content/page/index/id/193409>
- สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย. (2563). รายงานสถานการณ์และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับ COVID-19 ในเรือนจำ. สืบค้นจาก <https://knowledge.tijthailand.org/th/publication/detail/report-Covid-19-in-prison-th#book/>
- อิทธิชัย สีดำ. (2565). การบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่ายกับการนำมาใช้ในประเทศไทย. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 9(3), 95-105.
- Fergus McNeill. (2019, September). *Purposeful Probation: Credibility Clarity and Coherence*. Symposium Conducted at the meeting of 4th World Probation Congress on Probation, Building public conference in Community Offender Management, Sydney, Australia.
- Martin, K.D. and Zetter, H.R. (2020). *Covid-19's Impact on Probation Professionals' Views About Thire Roles and the Future of Probation*. Retrieve from <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/07340168211052876>
- Ministry of Justice and HM Prison and Probation Service and HM Prison & Probation Service. (2020). *Probation Roadmap to Recovery*. Retrieved from <https://www.gov.uk/government/publications/Covid-19-probation-roadmap-to-recovery>
- National Council on Crime & Delinquency: NCCD. (2019). *Community Supervision COVID-19 Guidance and Tips*. Retrieved from <https://www.evidentchange.org/sites/default/files/COVID%20supervision%20tips.pdf>
- Nunphong, T. (2021). *The Impact of COVID-19 on the Thai Probation Department* (Master's thesis, City University of New York). Retrieved from https://academicworks.cuny.edu/jj_etds/207/

- Otsuka, T. (2020, September). *Community Corrections Responses to Covid-19 Treats in Japan*. The United Nations Asia and Far East Institute for the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders Conference, Tokyo.
- Swan H., Campbell W., & Lowe N. (2020). *Pandemic Preparedness and Response among Community Supervision Agencies: The Importance of Partnerships for Future Planning*. Retrieved from <https://www.abtassociates.com/insights/publications/white-paper/Covid-19s-impact-on-community-supervision>
- Viglione, J., Alward, L.M., Lockwood, A. & Bryson, S. (2020). *Adaptation to Covid- 19 in Community Correction Agencies across the United States*. Retrieve from <https://par.nsf.gov/servlets/purl/10219543>